

Tres tendències en política

LA QUALITAT DEMOCRÀTICA, LES REFLEXIONS SOBRE LA CRISI DOTADES JA DE PERSPECTIVA HISTÒRICA I L'EXHAURIMENT DEL LENGUATGE AXIOLÒGIC EN POLÍTICA SÓN TRES TENDÈNCIES A TENIR EN COMPTE.

El passat 29 d'octubre, mentre escoltava els discursos previs a la votació que acabaria fent president Rajoy, vaig pensar en altres discursos semblants que havia escoltat feia poc, especialment en un context europeu. Hi ha, si més no, tres tendències en comú. Són molt genèriques, sens dubte, però són tendències. Comencem per la primera i potser també la més important: en molt poc temps, la reflexió sobre la qualitat democràtica ha desplaçat d'una manera molt acusada altres debats polítics clàssics. Per "debat polític clàssic" entenem, per exemple, el de la descentralització administrativa o el de les conseqüències de la immigració. Per "qualitat democràtica" entenem bàsicament l'eficàcia del sistema a l'hora de garantir una representativitat política real, la participació institucional de la ciutadania i la igualtat de drets i oportunitats. Existeixen almenys dues circumstàncies que han contribuït radicalment a aquest canvi de tendències: les fallides revoltes àrabs, els diferents moviments d'*indignats* arreu del món, relacionats amb l'impacte social de la crisi econòmica, i la deriva de certs països nominalment democràtics com ara Polònia o Hongria. Des de la perspectiva catalana, aquesta transformació teòrica té una importància extraordinària, perquè avui desplaça el discurs dels drets històrics vinculat al pensament nacionalista clàssic i ubica la qüestió nacional en el nou context de la qualitat democràtica i, més subsidiàriament, en temes de fiscalitat i redistribució.

Segona. La crisi econòmica és, per descomptat, el centre de la majoria de reflexions polítiques dels darrers anys, però sense que ara com ara es pugui detectar cap perspectiva clarament hegemònica ni cap polarització ideològica

FERRAN
SÁEZ MATEU

definida. A diferència del que va passar a partir dels fets de l'11S, en què es va produir una polarització intel·lectual molt acusada entre partidaris de l'explicació *culturalista* (per exemple, Huntington) i partidaris de l'explicació *economicista* del conflicte (per exemple, Chomsky) la crisi econòmica actual no ha comportat una perspectiva dual i dicotòmica en cap sentit (el més primari del qual seria dretes/esquerres; en el cas de la doble dualitat *culturalisme/economicisme* i *dretes/esquerres*, en canvi, els quatre conceptes encaixaven simètricament). D'altra banda, convé remarcar que la intensitat de la crisi ha obert decerces teòriques poc explorades, com ara les relacionades amb l'impacte psicològic de la situació a nivell individual i col·lectiu, i moltes altres. El sistema és repensa i ho

fa d'una manera inusualment propositiva. La traducció directa d'aquest fet és que les crítiques al sistema capitalista han esdevingut *graduals*, no duals: des de les radicalment contràries al sistema (que ja existien) fins a les reformes d'intervenció i/o fiscalització fetes des del liberalisme conservador (que sí que són inèdites), passant per molts altres matisos que inclouen els d'una socialdemocràcia.

Tercera. Des d'una perspectiva tant política com institucional, el tema dels *valors* havia adquirit darrerament una insòlita centralitat (retòrica) en el context català, però no a la resta del món, on aquest debat continua tenint un biaix més aviat filosòfic. Allò que aquí anomenem "valors", d'una manera semànticament abusiva, sol articular-se en altres contextos entorn d'una reflexió sobre la figura del ciutadà i de la ciutadania, si més no des d'una perspectiva política –tal com va passar fa uns anys, per exemple, amb la idea de republicanisme desenvolupada per Philip Pettit–. De fet, la majoria de les vegades que s'utilitza avui la paraula *valor* en un sentit polític es tracta en realitat de virtuts ciutadanes o cíviques aplicades a determinades circumstàncies (per exemple, les conseqüències de la digitalització en l'aprofundiment de la qualitat democràtica i moltes altres). A Catalunya, alguns intel·lectuals com Salvador Cardús ja van alertar fa temps del perill d'emprar aquesta noció d'una manera acrítica.

Estic convençut que aquestes tres tendències són reals. Una altra cosa molt diferent és determinar si són duradores, si acabaran consolidant-se. D'això ja en parlarem d'aquí a un anys, si no ens cau un llamp abans.

Escriptor i professor a la URL